

УДК 004:37.01

DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2020-34-34>

Хандій О. О.

*доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри економіки і підприємництва
Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля*

Khandii Olena

*Doctor of Economic Sciences, Associate Professor,
Professor of the Department of Economics and Entrepreneurship
Volodymyr Dahl East Ukrainian National University*

СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЦИФРОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ

Анотація. У статті досліджено актуальність потреб розвитку цифрових компетентностей для населення України. Проаналізовано рівень володіння цифровими навичками та готовність до набуття нових цифрових компетенцій. Визначено стан та проблеми забезпечення доступу до мережі Інтернет і подолання цифрової нерівності в країні. Наведено особливості проходження курсу з основ кібергігієни студентами Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. Виявлено основні бар'єри на шляху розвитку цифрових компетентностей населення України. Запропоновано модель формування та актуалізації потреб розвитку цифрових компетентностей, у якій виділено як окремі елементи основні умови забезпечення та систему добровільних і примусових заходів, спрямованих на актуалізацію досліджуваних потреб. Акцентовано увагу на ролі держави та роботодавців у процесі розвитку цифрових компетентностей населення.

Ключові слова: цифрові компетентності, цифровізація економіки та суспільства, поглиблення цифрових компетенцій, актуалізація потреби розвитку, державна підтримка.

Вступ та постановка проблеми. Цифровізація економіки та суспільства потребує не лише технічних та технологічних змін, а й трансформації компетентностей працівника відповідно до сучасних вимог до професійно-кваліфікаційного рівня працівників цифрової економіки. Досягнення головної мети Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 рр. передбачало «розвиток та поглиблення цифрових компетенцій громадян для забезпечення їх готовності до використання цифрових можливостей, а також подолання супутніх ризиків» [1]. Сьогодні Міністерство цифрової трансформації України реалізує проєкт «Цифрова держава»,

одним із компонентів якого є «Дія. Цифрова освіта», спрямований на проведення безкоштовного онлайн-навчання із цифрової грамотності та національного тестування на цифрову грамотність із видачею сертифікату, що підтверджує наявність цифрових знань та навичок. Загальнонаціональний тест надає інформацію про рівень володіння основами комп'ютерної грамотності та створення цифрового контенту, про інформаційну та медіа-грамотність, уміння працювати з даними, комунікувати і взаємодіяти у цифровому суспільстві, про знання щодо безпечної поведінки у цифровому середовищі, здатності до вирішення технічних проблем і навчання впродовж

життя у цифровому суспільстві [2]. Тестування складено відповідно до європейської рамки цифрових компетентностей для громадян DigComp 2.1, адаптованої для України. Важливі кроки в процесі подолання цифрової неграмотності зроблено на національному рівні, а саме запропоновано можливості безкоштовного навчання та оцінки знань. Але результати багатьох опитувань [3; 4] щодо наявності цифрових компетентностей у населення свідчать про те, що не всі мають потреби скористатися наданими можливостями, бажання, необхідні пристрої, комп'ютерну техніку, доступ до високошвидкісного Інтернету. За результатами останніх досліджень [4] у 37,9% населення України у віці 18–70 років рівень цифрових навичок становить нижче базового, а 15,1% узагалі не володіють ними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розвиток цифрових компетентностей у більшості робіт науковців досліджується в контексті цифрового викладання та навчання [5; 6], розроблення української рамки цифрових компетентностей педагогів [7; 8], розвитку інформаційно-цифрової компетентності майбутніх фахівців комп'ютерних технологій [9]. У роботах В.П. Вембер, М.А. Гладун, О.О. Гриценчук, І.В. Іванюк, О.Є. Кравчини, І.Д. Малицької, Н.В. Морзе, О.В. Овчарук, М.І. Садового, Н.В. Сороко, О.М. Трифонової розкриваються різні аспекти формування цифрових компетентностей у системі освіти та їх оцінки. Із прийняттям Концепції Нової української школи (2016 р.) [10] інформаційно-цифрова компетентність входить до 10 ключових компетентностей нової української школи і формується з початкових класів. Схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 рр. та затвердження плану заходів щодо її реалізації сприяли реалізації заходів із подолання «цифрового розриву» та «набуття громадянами цифрових компетентностей», проте й досі питання забезпечення розвитку цифрових компетентностей населення залишається вкрай актуальним.

Метою даної роботи є дослідження процесу розвитку цифрових компетентностей населення, оцінка стану, проблем та напрямів необхідних подальших змін.

Результати дослідження. Оцінка стану розвитку цифрових компетентностей передбачає дослідження готовності громадян до набуття цифрових компетентностей та держави до забезпечення досягнення цілей цифрового розвитку. Під компетентністю в роботі розуміється «динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність» [11]. Оприлюднені в 2019 р. Міністерством цифрової трансформації результати соціологічного опитування «Цифрова грамотність населення України» [4] демонструють, що кожен шостий українець узагалі не має цифрових навичок, кожен другий має навички вище базового рівня щодо вирішення проблем і кожен четвертий – навички роботи з програмним забезпеченням. Згідно з опитуванням, майже вся молодь від 10 до 17 років є Інтернет-залежною, оскільки щодня проводить в Інтернеті від трьох до п'яти годин (спеціалісти Массачусетського інституту довели, що діти та підлітки, які регулярно використовують соціальні мережі понад три години на добу, мають Інтернет-залежність та психологічні проблеми) [12]. Проте за умов тривалого щоденного перебування в Інтернеті всіх українців від двох до трьох годин у середньому, лише 47% населення у віці 18–70 років зацікавлені у навчанні цифровим навичкам, у тому числі у віці 10–17 років – 67,5%, а у віці 18–29 років – 61,4%.

Набуття цифрових навичок є неактуальним для громадян, які взагалі їх не мають, – 15,1% опитаних (за віком у середньому від 60 до 70 років, які не працюють). Серед 37,9% населення, яке володіє цифровими навичками на рівні нижче середнього (за віком у середньому 30–59 років, зайняте населення), розвиток цифрових навичок також є не актуальним. Удосконалення цифрових навичок є актуальним для громадян, які володіють ними на середньому та вище середнього рівні. Тобто навіть за умови безкоштовного доступу до навчання та наявності необхідних пристроїв, але за відсутності у громадян потреби до оволодіння конкретними цифровими навичками їх формування та розвиток не відбувається. Для громадян, які в національному опитуванні «Цифрова грамотність населення України» відзначили наявність сформованого запиту на навчання, актуальними є курси з онлайн-безпеки, розрізнення надійних та ненадійних джерел інформації, обробка та монтаж відео, встановлення програмного забезпечення. Для тих громадян, для кого навчання не є актуальним, курси, що, можливо, їх зацікавлять, – це курси з онлайн-безпеки, визначення надійних та ненадійних джерел інформації, пошук інформації в мережі Інтернет та користування послугами Інтернет-банкінгу.

Протягом листопада-грудня 2020 р. Східноукраїнський університет імені Володимира Даля запропонував студентам пройти навчальний курс з основ кібергігієни «Базові правила безпеки у цифровому середовищі» на безкоштовній основі в межах проєкту CRDF Global із розвитку кібербезпеки в Україні. Курс не потребує попередньої технічної підготовки (знань) із цифрової безпеки, включає 11 навчальних анімованих відеомодулів (5–7 хвилини) і триває 60 хвилин, теми до вивчення включають питання захисту інформації, медіаграмотності та протидії кібершахраям. Отримавши прості й зрозумілі інструкції до проходження курсу, 15% студентів мали різні проблеми з реєстрацією на курс, 17% після реєстрації не склали жодного тесту, 20,3% знаходяться «у процесі» від одного до двох тижнів, понад 50% студентів витратили більше двох годин на проходження курсу, 13% витратили менше години на знайомство з курсом. Усі студенти, залучені до проходження курсу, в умовах карантинних обмежень, пов'язаних із протидією поширенню пандемії COVID-19, знаходяться на дистанційному навчанні і мають базові цифрові навички. Мотивація студентів до проходження курсу включала не лише отримання нових знань та цифрових навичок, а й отримання сертифікату, за який надаються бали за позанавчальну активність студента, що враховується під час призначення академічних стипендій. Отже, у наведеному прикладі була присутньою мотивація, створено необхідні умови (запропоновано безкоштовний освітній продукт, у наявності у кожного були необхідні пристрої, доступ до Інтернету, базові знання для проходження курсу, час для проходження вибирався самостійно), але відсутньою була потреба в оволодінні запропонованими цифровими навичками.

За результатами експертного опитування, наведеними в роботі [3], 92,6% респондентів вважають, що базові цифрові навички та 53,8% – стандартні цифрові навички є обов'язковими для більше ніж 60% робочої сили. Володіння просунутими цифровими навичками, на думку 99,1% експертів, надає їх власнику переваги на ринку праці, до яких віднесено конкурентоспроможність, вищий рівень мобільності, гнучкість і можливість дистанційної роботи, вищий рівень оплати праці. Запропонована Н. Азьмук у дослідженні [3] мотиваційна модель працівника у цифровій економіці базується на взаємозв'язку потреб – інтересів – мотивів – цілей і має прояв у «переважанні вторин-

них потреб над первинними, зростанні активних інтересів і збільшенні значення нематеріальних мотивів для працівника, що призводить до формування умов для самореалізації». Слід зазначити, що у цій моделі ключовим складником є потреби, для формування та розвитку яких мають бути створені мотиви та визначено стимули.

Аналіз результатів багатьох опитувань дає змогу виявити основний бар'єр на шляху розвитку цифрових компетентностей населення і визначити напрям подальшого впливу щодо його усунення – це відсутність потреби до набуття цифрових навичок і їх розвитку, що призводить до неактуальності навчання та незацікавленості в освітніх продуктах. На другому місці знаходиться бар'єр, який представлений обмеженим доступом до Інтернету та пристроїв, які потребують опанування цифрових навичок.

Подолання цифрового розриву, що було передбачено Концепцією розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 рр. [1], протягом останніх років не відбулося, і сьогодні 65% сіл та 2% міст не покриті широкоосмуговим Інтернетом, зокрема «4,2 млн населення проживає у населених пунктах, де немає жодного оптичного провайдера, ще 1,55 млн сільського населення не має можливості підключитися до оптичного Інтернету через його високу ціну... До оптичних мереж не підключено: 16 040 навчальних закладів, 8 163 медичні заклади, 3 873 заклади, де надають послуги населенню, та 33 857 закладів культури і спорту» [13]. У середньому в Україні 11,6% громадян не мають доступу до мережі Інтернет удома, у тому числі 34% – це люди віком від 60 до 70 років, 14,6% – віком 50–59 років, близько 2% – молодь від 10 до 17 років. Основні причини відсутності

Інтернету – це невміння та небажання користуватися Інтернетом і високі для респондентів витрати на обладнання та доступ до Інтернету. Серед підключених абонентів 79,3% мають фіксовані широкоосмугові з'єднання, а 9% – мобільні широкоосмугові з'єднання. До пристроїв, що застосовують українці для доступу до мережі Інтернет удома, належать мобільні телефони/смартфони (84,7%), комп'ютери (47,8%), ноутбуки (45,4%), планшети (22,6%) тощо. Жодного пристрою для доступу в Інтернет не мають 8,6% домогосподарств [4].

Кількість підприємств, які використовують комп'ютери та мають доступ в Інтернет, зростає щороку: 40,3 тис – у 2017 р., 44,5 тис – у 2019 р. за першим показником та 39,6 тис і 43,8 тис відповідно за другим показником [14]. Отже, зростання рівня використання та забезпеченості підприємств ІКТ супроводжується зростанням вимог до компетентностей персоналу, зокрема розвитку цифрових компетентностей. Проте лише близько 4% підприємств проводять навчання персоналу у сфері ІКТ протягом останніх років.

У роботі пропонується модель формування та актуалізації потреб розвитку цифрових компетентностей (рис. 1), яка включає такі складники, як потреби, умови, мотиви та стимули, як добровільні, так і примусові заходи, спрямовані на формування та актуалізацію зазначених потреб. Під умовами розуміється інформаційно-технічне забезпечення, інфраструктура, освітні продукти, консультаційний супровід. Під час задоволення запиту на набуття та розвиток цифрових навичок важливим є врахування віку аудиторії, місцевості (сільська, міська, непідконтрольна владі територія України, територія, наближена до межі

Рис. 1. Модель формування та актуалізації потреб розвитку цифрових компетентностей

розмежування), рівня володіння цифровими навичками, рівня освіти, конкретної потреби, яка сформувала запит на навчання, статусу та сфери зайнятості.

Під час формування потреби розвитку цифрових компетентностей значну роль відіграють держава, роботодавці, різні суб'єкти господарювання, які обмежують чи припиняють оффлайн-доступ до благ, послуг, консультацій або надають виключно онлайн-доступ до них. Обмежений доступ в умовах дії карантину під час пандемії до отримання адміністративних послуг оффлайн, банківських послуг актуалізував набуття населенням цифрових навичок з отримання інформації з вебсайтів чи додатків, подання інформації державним органам або службам онлайн, інформації про споживання комунальних послуг та їх оплату, завантаження та друк офіційних документів та платіжних документів. Окремим викликом для внутрішньо переміщених осіб пенсійного віку стало оволодіння додатком «Дій вдома» в умовах неякісного Інтернет-зв'язку у разі проживання в сільській місцевості чи на дачних ділянках.

Отже, обмеження доступу оффлайн чи виняткове надання доступу до благ, ресурсів, послуг, роботи онлайн, зокрема в результаті автоматизації надання публічних послуг чи під час створення цифрових робочих місць, формує потребу розвитку цифрових навичок як працівників, так і споживачів. Ефективним заходом, який не обмежує права громадян на вибір та доступ до публічних послуг, проте сприяє вибору споживання послуг онлайн, є надання додаткових можливостей, підвищення швидкості та комфортних умов обслуговування під час звернення онлайн за послугами і продукцією.

Роботодавці мають широкий перелік інструментів актуалізації потреби розвитку цифрових компетентностей працівників як на етапі набору, підбору, відбору персоналу, зокрема в процесі розроблення моделей робочих місць та вимог до кандидатів і переліку необхідних

документів на вакантну посаду для участі в конкурсі, розроблення посадових інструкцій, так і в процесі використання, навчання, стимулювання, просування персоналу шляхом включення в положення та плани обов'язковості наявності цифрових навичок та документа про розвиток чи рівень цифрових навичок.

Висновки. Отже, державна підтримка розвитку цифрових компетентностей населення має бути спрямована на формування необхідних умов та актуалізацію потреб розвитку цифрових навичок і цінностей через систему стимулів і примусових заходів. Для створення необхідних умов необхідно вирішити проблеми інфраструктурного та технічного забезпечення. Подолання цифрового розриву між сільськими та міськими територіями, досягнення високої якості Інтернет-зв'язку на всій території України, створення центрів надання допомоги у споживанні онлайн-послуг із залученням ресурсів громадських організацій, волонтерів, соціальних служб та комунальних установ, наприклад бібліотек чи музеїв, сприятимуть формуванню та розвитку цифрових компетентностей населення різних вікових категорій та за матеріальним становищем.

Державна адміністративно-економічна підтримка підприємств щодо поширення застосування ІКТ та створення нових робочих місць, застосування віддалених форм зайнятості може бути посилена примусовими заходами шляхом установлення вимог до фінансування підвищення кваліфікації та розвитку цифрової грамотності працівників за кошти підприємств, залучення та використання персоналу визначених професій за наявності та встановленого рівня цифрових навичок із конкретизацією форм їх підтвердження.

Подальші дослідження у цьому напрямі включатимуть розроблення системи державних заходів, спрямованих на подолання цифрового розриву та цифрової неграмотності населення.

Список використаних джерел:

1. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації : Розпорядження КМУ від 17.01.2018 № 67-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80> (дата звернення: 15.12.2020).
2. Дія. Цифрова освіта : вебсайт. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/> (дата звернення: 17.12.2020).
3. Азьмук Н.А. Стратегічні напрями збалансування розвитку національного ринку праці та цифрової економіки : автореф. дис. ... докт. екон. наук : 08.00.03. Київ, 2020. URL: https://iie.org.ua/wp-content/uploads/2020/08/avtoref_azmuk_maket_4_compressed.pdf (дата звернення: 10.12.2020).
4. Цифрова грамотність населення України. 2019. Міністерство цифрової трансформації України. URL: https://osvita.diia.gov.ua/uploads/0/585-cifrova_gramotnist_naseledda_ukraini_2019_compressed.pdf (дата звернення: 10.12.2020).
5. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології : навчальний посібник / Г.Г. Швачич та ін. Дніпро : НМетАУ, 2017. 230 с.
6. Бондаренко Т.С. Формування готовності до розробки та використання комп'ютерних навчальних систем у майбутніх інженерів-педагогів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2012. 20 с.
7. Структура ІКТ-компетентності учителів: рекомендації ЮНЕСКО / United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. Редакция 2.0. Русский перевод. Париж : ЮНЕСКО, 2011. VIII. 109 с. URL: <http://iteach.com.ua/files/content/5EDCFd01.pdf> (дата звернення: 18.12.2020).
8. Ткачук В.В. Проектування професійних ІКТ-компетентностей майбутніх інженерів-педагогів. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2016. № 3. Т. 53. С. 123–141.
9. Трифонова О.М. Методична система розвитку інформаційно-цифрової компетентності майбутніх фахівців комп'ютерних технологій у навчанні фізики і технічних дисциплін у закладах вищої освіти : монографія. Кропивницький : Ексклюзив-Систем, 2019. 508 с.
10. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. *МОН*. 2016. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 17.12.2020).
11. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 17.12.2020).
12. Інтернет-залежність чи саморозвиток: технології в умовах цифрового світу. Переваги та загрози для школярів. URL: <https://naurok.com.ua/post/internet-zalezhnist-chi-samorozvitok-v-umovah-cifrovogo-svitu> (дата звернення: 19.12.2020).
13. Більше 65% сіл не покриті широкодіагновим доступом до Інтернету – Мінцифри. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2020/07/30/663522/> (дата звернення: 17.12.2020).
14. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/zv/ikt/arh_ikt_u.html (дата звернення: 19.12.2020).

References:

1. Pro skhvalennja Konceptiji rozvytku cyfrovoji ekonomiky ta suspiljstva Ukrajinny na 2018–2020 roky ta zatverdzhennja planu zakhodiv shhodo jiji realizaciji: Rozporjadzhennja KМУ vid 17.01.2018 r. № 67-r. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80> (accessed 15 December 2020).
2. Dija. Cyfrova osvita: veb-sajt [Action. Digital education: website]. Available at: <https://osvita.diia.gov.ua/> (accessed 17 December 2020).
3. Azjmuk N.A. (2020) Strategichni naprjamy zbalansuvannja rozvytku nacionalnogo rynku praci ta cyfrovoji ekonomiky [Strategic directions of balancing the development of the national labor market and digital economy] (PhD Thesis). Kyiv. Available at: https://iie.org.ua/wp-content/uploads/2020/08/avtoref_azmuk_maket_4_compressed.pdf (accessed 10 December 2020).
4. Ministerstvo cyfrovoji transformaciji Ukrajinny (2019). Cyfrova ghratnostij naselelnja Ukrajinny [Digital literacy of the population of Ukraine]. Available at: https://osvita.diia.gov.ua/uploads/0/585-cifrova_gramotnist_naselelnja_ukraini_2019_compressed.pdf (accessed 10 December 2020).
5. Shvachych Gh.Gh., Tolstoj V.V., Petrechuk L.M., Ivashhenko Ju.S., Ghuljajeva O.A., Sobolenko O.V. (2017). *Suchasni informacijno-komunikacijni tekhnologhiji* [Modern information and communication technologies]. Dnipro: NMetAU. (in Ukrainian)
6. Bondarenko T.S. (2012) Formuvannja ghotovnosti do rozrobky ta vykorystannja komp'juternykh navchalnykh system u majbutnikh inzheneriv-pedagoghiv [Formation of readiness for development and use of computer educational systems in future engineers-teachers] (PhD Thesis). Kyjiv. (in Ukrainian)
7. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (2011). *Struktura IKT-kompetentnosti uchiteley: rekomendatsii YuNESKO* [Structure of ICT competence of teachers: recommendations of UNESCO]. Redaktsiya 2.0. Parizh: YuNESKO. Available at: <http://iteach.com.ua/files/content/5EDCFd01.pdf> (accessed 18 December 2020). (in Russian)
8. Tkachuk V.V. (2016) Proektuvannja profesijnykh IKT-kompetentnostej majbutnikh inzheneriv-pedagoghiv [Designing professional ICT competencies of future engineers-teachers]. *Information technologies and teaching aids*, vol. 3, no. 53, pp. 123–141.
9. Tryfonova O.M. (2019) *Metodychna systema rozvytku informacijno-cyfrovoji kompetentnosti majbutnikh fakhivciv komp'juternykh tekhnologhij u navchanni fizyky i tekhnichnykh dyscyplin u zakladakh vyshhoji osvity* [Methodical system of development of information and digital competence of future specialists of computer technologies in teaching physics and technical disciplines in higher education institutions]. Kropyvnyckyj: PP «Ekskljuzyv-System». (in Ukrainian)
10. MON (2016). Nova ukrajinsjka shkola. Konceptualjni zasady reformuvannja serednjoji shkoly [New Ukrainian school. Conceptual principles of secondary school reform]. Available at: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf> (accessed 17 December 2020).
11. Verkhovna Rada Ukrajinny (2017). Pro osvitu: Zakon Ukrajinny vid 05.09.2017. № 2145-VIII. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (accessed 17 December 2020).
12. Internet-zalezhnistj chy samorozvytok: tekhnologhiji v umovakh cyfrovogho svitu. Perevaghy ta zagrozy dlja shkoljariv. Available at: <https://naurok.com.ua/post/internet-zalezhnist-chi-samorozvitok-tehnologi-v-umovah-cifrovogo-svitu> (accessed 19 December 2020).
13. Biljshe 65% sil ne pokryti shyrokosmughovym dostupom do internetu – Mincyfry. Available at: <https://www.epravda.com.ua/news/2020/07/30/663522/> (accessed 17 December 2020).
14. Vykorystannja informacijno-komunikacijnykh tekhnologhij na pidpryjemstvakh. Available at: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/zv/ikt/arh_ikt_u.html (accessed 19 December 2020).

СОСТОЯНИЕ, ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ЦИФРОВЫХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ НАСЕЛЕНИЯ В УКРАИНЕ

Аннотация. В статье исследована актуальность потребности развития цифровых компетентностей для населения Украины. Проанализированы уровень владения цифровыми навыками и готовность к приобретению новых цифровых компетенций. Определены состояние, проблемы обеспечения доступа к сети Интернет и устранения цифрового неравенства в стране. Приведены особенности прохождения курса по основам кибергиены студентами Восточноукраинского национального университета имени Владимира Даля. Выявлены основные барьеры на пути развития цифровых компетентностей населения Украины. Предложена модель формирования и актуализации потребностей развития цифровых компетентностей, в которой выделены как отдельные элементы основные условия обеспечения и система добровольных и принудительных мер, направленных на актуализацию исследуемых потребностей. Акцентируется внимание на роли государства и работодателей в процессе развития цифровых компетентностей населения.

Ключевые слова: цифровые компетентности, цифровизация экономики и общества, развитие цифровых компетенций, актуализация потребности развития, государственная поддержка.

STATE, PROBLEMS AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT OF DIGITAL COMPETENCIES OF THE POPULATION IN UKRAINE

Summary. The digitalization of the economy and society requires the acquisition and deepening of digital competencies of both employees of enterprises in various fields of activity in connection with automation and robotics, digital jobs and the spread of remote forms of work, and consumers of online services. The need to acquire and develop digital skills in the face of severe quarantine restrictions during the COVID-19 pandemic, which limited access to many services, including trade, food, banking, administrative services, etc., has become critical. In response to coronary crisis quarantine restrictions, the number of services provided online has increased. The article was devoted to the study of the urgency of the needs of digital competencies development for the population of Ukraine. The level of digital skills and readiness to acquire new digital competencies was analyzed. The state and problems of providing access to the Internet and overcoming digital inequality in the country were identified. Peculiarities of taking a course on the basics of cyber hygiene by students of the Volodymyr Dahl East Ukrainian National University were given. The main barriers to the development of digital competencies of the population of Ukraine had been identified. The model of formation and actualization of needs of development of digital competencies in which the basic conditions of maintenance and system of the voluntary and compulsory measures directed on actualization of the specified needs are allocated

as separate elements was offered. The "conditions of provision" include infrastructure, technical, informational, methodological and personnel support. Coercive measures to update the needs for the development of digital competencies include restricting access to resources and services offline, providing access to resources and services exclusively online, setting requirements for the availability and level of digital skills and the conditions for their confirmation. Voluntary measures can be - providing additional opportunities, improving the speed and quality of service when applying for services and products online, taking into account the use of digital skills in work, official recognition of documents confirming the development of digital competencies, on a par with formal documents on professional development. Emphasis was placed on the role of the state and employers in the development of digital competencies of the population.

Key words: digital competencies, digitalization of economy and society, deepening of digital competencies, actualization of development needs, state support.